

26.06x34.84	1	19	עמוד	כותרת	כלכלי סט	15/05/2023	86093221-1
אש תכנית חשבונאות וטגן זיקן ב"ס אריסון למנהל עסקי - 84260							

האם יכול להיות SVB ישראלי?

"מסוף הקורונה יש עלייה מסוכנת באשראי בבנקים, ובנק ישראל לא התערב"

עמ' 19

לכל בנק יש שיטה משלו להעריך את השפעת הריבית

"בנק ישראל איפשר לבנקים לצמוח בנדל"ן באופן מוגזם"

לדברי אלון גלזר, מנהל המחקר של לידר שוקי הון, הסיכון העיקרי של הבנקים כיום הוא האשראי ליזמים וקבלנים. בדיון של פורום שווי הוגן בעקבות קריסתם של בנקים בארה"ב אמר רו"ח שלומי שוב: "הרגולציה על ניהול סיכונים ריבית בבנקים חסרת שיניים"

עירית אבישר

התקופה הכי מסוכנת היא כשהבנקים אופטימיים והפיקוח לא לוחץ עליהם יותר מדי. שלוש השנים האחרונות היו כאלה. כך אמר אלון גלזר, מנהל המחקר של לידר שוקי הון, בדיון של פורום שווי הוגן של אוניברסיטת רייכמן שעסק בכשלים בניהול הסיכונים בבנקים בעולם בעקבות קריסתם של כמה בנקים בארה"ב בשבועות האחרונים.

גלזר ביקר את הצמיחה החדה בתיק האשראי של הבנקים בישראל, בעיקר בסקטור הנדל"ן שזינק ב-45% בתוך שנתיים: "מאז סוף הקורונה ראינו צמיחה חדשה ומסוכנת, כשהסיכון הכי גדול הוא בנדל"ן, ובנק ישראל כמעט ולא התערב. הוא איפשר לבנקים לצמוח כמו שהם רצו, באופן מוגזם לדעתנו, ובאשראי הרבה יותר בעייתי ממשכנתאות – אשראי ליזמים וקבלנים. לדעתנו, זה הסיכון העיקרי כיום".

ריקי אליאס, סגנית המפקח על הבנקים השיבה: "זה לא היה ככה מהעניינים של בנק ישראל. בתקופת הקורונה רצינו לתת לגלגלי המשק להמשיך לפעול. המערכת הבנקאית הייתה שם כדי לתת אשראי למרות אי הוודאות המשמעותית כאשר לכושר הפירעון של ההלוואות. אפילו נקטנו בהקלות כדי לאפשר את זה. אני חושבת שזה הוכיח את עצמו".

סיכון הריבית לא מטופל

במבט ראשון נראה שעליית הריבית החדה בשנה האחרונה עשתה לבנקים רק טוב. הם העלו בחרות את הריבית על ההלוואות, ובאופן הרבה יותר איטי את הריבית על הפקדונות. התוצאה היא שאת שנת 2022 סיימו חמשת הבנקים הגדולים עם רווח של 24 מיליארד שקל, ותשואה רו ספרתית של מעל 16%.

אולם בפועל השפעת הריבית על הבנקים מורכבת יותר. בצד ההכנסות והרווח הוא אמנם חיובית, אולם על המאזן של הבנקים יש השפעה שלילית. עליית הריבית מובילה לפגיעה בהון הכלכלי של הבנקים, מאחר שהפגיעה בשווי הנכסים שלהם גדולה יותר מאשר בשווי ההתחייבויות. הסיבה לכך היא כי נכסי הבנקים, בעיקר תיק האשראי, הם לרוב לתקופות ארוכות. ניתן לראות זאת דרך המידע על השווי ההוגן של כלל הנכסים וההתחייבויות בביאורים בדו"חות.

הנושא הופך לרלוונטי במיוחד בעקבות נפילתם של כמה בנקים בארה"ב, ובראשם סיליקון ואלי בנק, בדיוק מסיבה זו של שחיקה בשווי הנכסים אל מול ההתחייבויות, מה שהביא בסופו של דבר

סיליקון ואלי בנק שקרס במרץ. בארץ יש מגבלה לשיעור החשיפה למגזר מסוים

ל"ריצה אל הבנק" ולנפילתו. בישראל המצב שונה בשל מבנה השוק והפיקוח ההדוק, אולם לטענת חברי הפורום סוגיית סיכון הריבית אינה מטופלת מספיק. רו"ח שלומי שוב, ראש החוג לחשבונאות באוניברסיטת רייכמן,

ל"ריצה אל הבנק" ולנפילתו.

בישראל המצב שונה בשל מבנה השוק והפיקוח ההדוק, אולם לטענת חברי הפורום סוגיית סיכון הריבית אינה מטופלת מספיק. רו"ח שלומי שוב, ראש החוג לחשבונאות באוניברסיטת רייכמן,

דו"ח רווח והפסד ייפגע פחות

לבנקים יש טריק לצמצום הפגיעה מהפסדי אג"ח

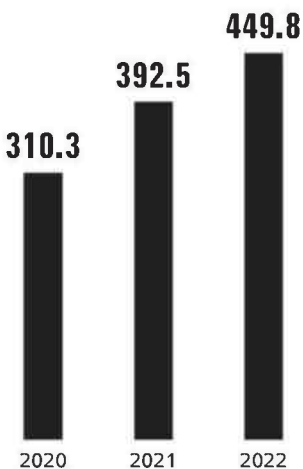
עליית הריבית סייעה לבנקים לשפר את הרווחיות, אך גם הביאה להפסדי הון באחזקותיהם באג"ח. כתוצאה מכך בנק לאומי ורי"ס קונט אף יצאו אשתקד בגיוס הון. בדיון של פורום שווי הוגן אמר פרופ' אמיר ברנע כי בבנק הפועלים עשו פעולה שתמתן את הפגיעה בהון על ידי שינוי סיווג חשבונאי של אג"ח בהיקף של 3.5 מיליארד שקל מ"נכס זמין למכירה" ל"נכס המוחזק לפדיון". סיווג זה מאפשר שלא להכיר בהפסדי הון הגרמים מירידות באותו אג"ח. גם בדיסקונט ביצעו פעולה דומה אשתקד, וציינו בדו"חות כי דיסקונט, דיסקונט ניו יורק ומרכנתיל העבירו אג"ח ב-4.5 מיליארד שקל לתיק המרוזק לפדיון, וכך המשיך עליית הריבית לא יפגע בהון הבנק. הפסד של 450 מיליון שקל, שהצטבר מאז בעקבות

המשך עליית הריבית, נפרס בדו"ח רווח והפסד של הבנק על פני משך חיי האג"ח. "בדו"ח של הפועלים נכתב ששינוי הסיווג נעשה על מנת למתן את השפעת שינוי ריבית עתידיים על ההון העצמי. ביאור כזה אומר שהרווח הכרוך לל של הבנק הוא מנוהל", אמר ברנע. מירב בן שושן, מנהלת הסיכונים הראשית בבנק הפועלים, השיבה כי השינוי נעשה בתיאום ובאישור בנק ישראל והוא אינו משנה את חשיפת הפועלים לשינוי בריבית. היא נימקה את המהלך בכך שלפועלים לא היו נכסים שמוגדרים כמוחזקים לפדיון. "הירידות המסיביות האג"ח ברבעון הראשון של 2022 לא השפיעו על בנקים אחרים כמו שהשפיעו עלינו, ורצינו לצמצם את התנודתיות", אמרה.

עירית אבישר

חשיפת הבנקים לענף הנדל"ן זינקה ב-45% בתוך שנתיים*

במיליארדי שקלים

*לפי כרמטר סיכון אשראי שבדוחות הבנקים

בנושא הערכת סיכון הריבית היא חסרת שיניים", אמר.

השוק החוץ-בנקאי פרוץ

אפשר לבקר את בנק ישראל על הגמישות שהוא מאפשר לבנקים בניהול סיכונים הריבית, אולם הפיקוח על הבנקים בעניינים החשבונאיים הדוק הרבה יותר לעומת הפיקוח בשוק האשראי החוץ-בנקאי שחשוף מאוד להשפעות של עליית הריבית. "יש שונות אדירה ברמת הפיקוח והרגולציה על גופים פיננסיים גדולים לעומת גופים קטנים. הגופים החוץ-בנקאיים נמצאים לכאורה מתחת לרדאר של הרגולציה", אמר שוב.

רעות קסלר שאחראית על תחום הבנקים ברשות נ"ע, אמרה כי בניגוד לבנקים, חברות האשראי החוץ-בנקאיות לא נהנות משיפור חר בהכנסות בשל עליית הריבית מפני שהריבית שהן גובות גבוהה משמעותית מהריבית בבנקים. כלומר,

הן מוגבלות יותר מהבנקים ביכולת לייקר את האשראי. "עם זאת, לא מעט אשראי שהן עצמן

אלון גלזר (מימין) ושלומי שוב. "הגופים החוץ-בנקאיים נמצאים מתחת לרדאר" צילומים: אוראל כהן

ריקי אליאס, סגנית המפקח על הבנקים: שיעורי הבית מקריסת הבנקים בארה"ב הם שהתגובה של הפיקוח על הבנקים בתרחיש כזה צריכה להיות מיידית"

